

Sygn. akt: I Ns 288/17

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Katarzyna Wysoczyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Justyna Gul

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2018 r. w Jędrzejowie na rozprawie

sprawy z wniosku R. Ż.

z udziałem Zakładu Emerytalno – Rentowy MSWiA w W., E. P., B. P. (1), K. P.

o zatwierdzenie uchylania się od skutków prawnych braku złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po L. P.

postanawia:

I. odmówić zatwierdzenia uchylenia się przez R. Ż. od skutków prawnych braku złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po L. P. zmarłym dnia 24 grudnia 2010 roku

II. orzec, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie

Sygn. akt I Ns 288/17

UZASADNIENIE

Postanowienia z dnia 23 stycznia 2018 roku

W dniu 5 czerwca 2017 roku do tut. Sądu wpłynął wniosek R. Ż.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych braku złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po L. P. oraz przyjęcie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po L. P..

W uzasadnieniu swego wniosku R. Ż. wskazała, że po śmierci ojca, który zmarł w dniu 24 grudnia 2010 roku nie składała żadnego oświadczenia o przyjęciu spadku lub jego odrzuceniu, nie wiedziała bowiem, że zmarły zostawił jakieś długi, a o istnieniu długów dowiedziała się dopiero w dniu 23 grudnia 2016 roku z pisma wzywającego ją do zapłaty kwoty 115.484,26 zł. R. Ż. wskazała nadto, że pozostawała w konflikcie z ojcem.

W odwiedzi na wniosek z dnia 26 lipca 2017 roku E. P. E. P. i B. P. (2) wskazały, że popierają wniosek R. Ż. (k. 26 -27).

W odwiedzi na wniosek z dnia 7 listopada 2017 roku Zakład Emerytalno – Rentowy MSWiA wniósł o oddalenie wniosku (k. 76 - 87).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2004 roku sygn. akt II K 158/04 Sądu Rejonowego w J. L. P. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 286 kk na szkodę Zakładu (...) MSWiA w W., polegającego na pobraniu nienależnych świadczeń emerytalnych w kwocie 71.372,01 zł.

Dowód: akta sygn. II K 158/04.

Urząd Skarbowy w J. prowadził postępowanie egzekucyjne przeciwko L. P. na podstawie tytułu wykonawczego (...) z dnia 22 listopada 2005 roku obejmującego kwoty nienależnie pobranych świadczeń emerytalnych. Postępowanie to zostało umorzone na skutek śmierci L. P..

Dowód: akta egzekucyjne US (k. 123 – koperta).

Nakazem zapłaty z dnia 28 lutego 2006 roku sygn. akt I Nc 7/06 Sąd Rejonowy w J. zasądził od L. P. na rzecz Skarbu Państwa - Zakładu Emerytalno - Rentowego MSWiA w W. kwotę 35.253,62 zł.

Dowód: akta sygn. I Nc 7/06.

L. P. zmarł w dniu 24 grudnia 2010 roku. R. Ż. od początku wiedziała o śmierci ojca.

R. Ż. i L. P. pozostawali w złych relacjach. Przez wiele lat uczestniczyli w postępowaniu o dział spadku po S. P. - matce wnioskodawczyni.

Z wniosku R. Ż. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Jędrzejowie prowadził przeciwko L. P. postępowanie egzekucyjne dotyczące eksmisji z nieruchomości.

Po śmierci L. P. wnioskodawczyni pytała komornika sądowego T. W., czy prowadził on postępowania przeciwko L. P., lecz komornik odmówił jej dzielenia informacji. Nadto R. Ż. czyniła ustalenia co do zadłużenia ojca w Banku Spółdzielczym.

Dowód: częściowe zeznania R. Ż. (k. 47 v – 48 + nagranie rozprawy z dnia 26 września 2017 roku), częściowe zeznania świadka M. Ż. (k. 125 v, + nagranie rozprawy z dnia 26 września 2017 roku), akta sygn. I Ns 561/94, akta km 298/97.

W dniu 31 stycznia 2012 roku do tut Sądu wpłynął wniosek Zakładu Emerytalno - Rentowego MSW w W. o twierdzenie nabycia spadku po L. P.. We wniosku wskazano, że zmarły był dłużnikiem wnioskodawcy.

W piśmie z dnia 14 czerwca 2012 roku Zakład Emerytalno – Rentowy MSW w W. wskazał, że przeciwko L. P. prowadzone było postępowanie karne o pobranie należnych świadczeń, a także złożył podanie spadkodawcy o umorzenie nienależnie pobranych świadczeń emerytalnych.

W trakcie postępowania w sprawie sygn. akt I Ns 192/12 wnioskodawczyni nie składała wniosku o przyjęciu spadku po L. P. ani o odrzuceniu spadku po nim

Postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 13 maja 2013 roku sygn. akt I Ns 192/13 spadek po L. P. na mocy ustawy nabyły dzieci R. Ż. i A. P. każde w 1/2 części.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, że Zakład Emerytalno – Rentowy MSW wykazał swój interes w złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po L. P..

Dowód: akta sygn. I Ns 192/12.

Do czasu rozpoczęcia postępowania w sprawie sygn. akt I Ns 192/12 R. Ż. nie wiedziała, że ojciec pobierał świadczenie z Zakładu Emerytalno - Rentowego MSW i A w W.. Nadto nie wiedziała ona o żadnych długach zmarłego ojca.

Po dacie wszczęcia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po L. P. do chwili obecnej wnioskodawczyni nie czyniła samodzielnych ustaleń co do wysokości zadłużenia ojca w Zakładzie Emerytalno - Rentowym MSW.

Dowód: częściowe zeznania R. Ż. (k. 47 v – 48 + nagranie rozprawy z dnia 26 września 2017 roku), częściowe zeznania świadka M. Ż. (k. 125 v, + nagranie rozprawy z dnia 26 września 2017 roku), akta sygn. I Ns 192/12.

Pismem z dnia 21 grudnia 2016 roku Zakład Emerytalno – Rentowy MSW wezwał R. Ż. do uiszczenia kwoty 115.484,26 zł z tytułu zadłużenia po L. P..

Dowód: pismo (k. 3, 98-99).

W dniu 26 września 2017 roku R. Ż. złożyła oświadczenia o przyjęciu spadku po L. P. z dobrodziejstwem inwentarza.

Dowód: oświadczenie (k. 50).

Sąd zważył co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 1015 § 1 kc, że oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku można złożyć w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Zazwyczaj jest to dzień śmierci spadkodawcy (Elżbieta Skowrońska - Bocian „Komentarz do kodeksu cywilnego, księga czwarta - spadki” Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis Warszawa 2002 rok).

W ocenie Sądu dniem, w którym wnioskodawczyni dowiedziała się, że jest spadkobiercą L. P. był dzień śmierci ojca. Wnioskodawczyni nie zaprzeczała, że wiedziała od początku śmierci L. P..

Niewątpliwym w niniejszej sprawie było to, że w terminie 6 miesięcy od dnia śmierci L. P., a więc do dnia 24 czerwca 2010 roku, R. Ż. nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu, względnie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Zgodnie z przepisem art. 1019 § 2 kc w wyjątkowych przypadkach istnieje możliwość uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie żadnego oświadczenia.

Zgodnie ze wskazanym przepisem spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia może uchylić się od skutków prawnych nie zachowania terminu. Konieczne jest przy tym złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych przed Sądem z jednoczesnym złożeniem oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku.

Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia w terminie 1 roku od wykrycia błędu (art.1019 § 2 kc w zw. z art. art. 88 § 1 kc zd. 1 i § 2 kc). Termin ten jest terminem zawitym, po upływie którego wszelkie oświadczenia stają się nieskuteczne, a uprawnienie wskazane w cytowanym przepisie wygasa.

Złożenie stosownego oświadczenia wymaga zatwierdzenia przez Sąd.

Podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. art. 1019 § 2 kc w zw. z art. art. 84 § 1 kc zd. 1 i § 2 kc). Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. O błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy, gdy brak wiedzy

o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy, gdy błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy; poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego nie może być uznane przez Sąd za błąd istotny, lecz za lekkomyślność, która nie stawowi podstawy uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia woli na

podstawie przepisów o wadach oświadczenia woli. Ocena należytej staranności powinna uwzględniać konkretne okoliczności, a w szczególności konkretne działania spadkobierców zmierzające do uzyskania wiedzy o rzeczywistym stanie majątkowym spadkodawcy. Niedołężenie określonych, uzasadnionych w danej sytuacji działań może prowadzić do oceny o niedołężeniu przez spadkobiercę należytej staranności wyłączającej skuteczne powołanie się na błąd co do przedmiotu spadku (Postanowienie SN z dnia 30.06.2005 roku IV CK 799/04 OSNC 2006/5/94).

Wnioskodawczyni złożyła przed tut. Sądem w dniu 26 września 2017 roku stosowne oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po L. P., powołując się jednocześnie na pozostawanie pod wpływem błędu co do faktu istnienia jakichkolwiek długów spadkowych po L. P., a o istnieniu których miała się dowiedzieć dopiero w grudniu 2016 roku.

W ocenie Sądu R. Ż. nie dołożyła należytej staranności w ustaleniu stanu majątku spadkowego po ojcu, ustaleniu czy faktycznie pozostawił on jakieś długi oraz ich wysokości, a tym samym nie mogła skorzystać z dobrodziejstwa art. 1019 § 2 kc.

W ocenie Sądu pierwsze informacje w tym względzie, które winny wnioskodawczynię skłonić do takich działań, uzyskała ona co najmniej w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po L. P.. Co prawda w aktach tych brak jest zwrotnego potwierdzenia doręczenia wnioskodawczyni odpisu wniosku, ale jednocześnie z akt tych wynika, że w dniu 5 maja 2012 roku ustanowiła ona fachowego pełnomocnika, nadto R. Ż. samodzielnie uczestniczyła w kolejnych terminach rozprawy. Zatem w ocenie Sądu co najmniej w dniu 5 maja 2012 roku wnioskodawczyni dowiedziała się, że mogą istnieć potencjalne długi zmarłego, w przeciwnym wypadku do dosyć prostej sprawy nie ustanawiałby pełnomocnika.

W ocenie Sądu z dokumentów znajdujących się w aktach sygn. I Ns 192/12 wynikało, że L. P. mógł pozostawić długi spadkowe. Zatem w ocenie Sądu wnioskodawczyni uzyskała wcześniej, aniżeli w grudniu 2016 roku (jak wskazywała) wiedzę o ewentualnych długach spadkowych ojca.

Z uwagi na powyższe Sąd nie dał wiary wnioskodawczyni, a także świadkowi M. Ż., że R. Ż. nie wiedziała o długach spadkowych ojca przed grudniem 2016 roku.

Ostatecznie przy przyjęciu najkorzystniejszej dla wnioskodawczyni daty w tym względzie należało przyjąć, że o długi ojca w Zakładzie Emerytalno – Rentowym MSW wnioskodawczyni dowiedziała się w dniu 8 maja 2012 roku, tj. w dacie ustanowienia pełnomocnika w sprawie I Ns 192/12, a o potencjalnej wysokości tego długu dowiedziała się z pisma Zakładu Emerytalno – Rentowego MSW z dnia 14 czerwca 2012 roku wraz z załącznikiem – pismem samego L. P. (k. 43), który zwracał się do swego wierzyciela o umorzenie długu. Zatem z samego pisma ojca wnioskodawczyni wynikało, że zmarły nie kwestionował swego zadłużenia. Zatem zdaniem Sądu pismo to winno skłonić wnioskodawczynię do poczynienia dodatkowych ustaleń w zakresie faktycznego zadłużenia zmarłego.

Tymczasem wnioskodawczyni nie tylko nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu, względnie nie złożyła oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, ale nawet nie zwróciła się do wierzyciela ojca o dodatkowe informacje.

W ocenie Sądu brak działania wnioskodawczyni od maja 2012 roku w zakresie złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po ojcu lub oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza należało potraktować jako jej zaniechanie, które nie mogło skutkować uwzględnieniem wniosku z dnia 5 czerwca 2017 roku.

W ocenie Sądu wnioskodawczyni mogła w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po ojcu złożyć stosowne oświadczenie wraz z wnioskiem analogicznym do tego jaki złożyła w dniu 5 czerwca 2017 roku. Jest zdaniem Sądu wysoce prawdopodobnym, że wtedy w 2012 roku wniosek taki zostałby uwzględniony, albowiem z akt sygn. I Ns 192/12, sygn. II K 158/04 i sygn. I Nc 7/06 nie wynika, aby R. Ż. przed złożeniem wniosku stwierdzenia nabycia spadku po L. P. wiedziała o jego długi w ZER MSW, a z akt sygn. I Ns 561/94 i sygn. Km 298/97 wynika, że nie pozostawała z ojcem w dobrych relacjach.

Nadto należy dodać, że przy uwzględnieniu przepisu art. 1019 § 2 kc w zw. z art. 88 § 1 kc zd. 1 i § 2 kc termin do złożenia oświadczenia na podstawie przepisu art. 1019 kc upłynął dla wnioskodawczyni najpóźniej w dniu 5 maja 2013 roku, czyli w ciągu roku od dnia, w którym ustanowiła pełnomocnika w sprawie sygn. I Ns 192/12. Tymczasem pierwsze pismo, w którym wskazała na możliwość powołania się na art. 1019 kc złożyła dopiero w czerwcu 2017 roku.

W ocenie Sądu brak było także podstaw do uwzględnienia wniosku i usprawiedliwienia zaniechania w działaniu przez wnioskodawczynię w ustaleniu długów ojca, z uwagi w fakt iż w sprawie sygn. akt I Ns 192/12 R. Ż. występowała z fachowym pełnomocnikiem, który zapewnił ją, że długi zmarłego nie istnieją, że miały wygasnąć. Należy wskazać, że R. Ż. jest osobą dorosłą zdolna do czynności prawnych. To, że w sprawie sygn. akt I Ns 192/12 występowała z fachowym pełnomocnikiem nie zwalniało, w ocenie Sądu, R. Ż. z podjęcia osobistych działań w zakresie ustalenia czy długi zmarłego ojca w Zakładzie Emerytalno – rentowym faktycznie istnieją, tym bardziej, że pełnomocnik fachowy nie przedstawił jej żadnego dokumentu, z którego wynikałby ten fakt.

W ocenie Sądu z uwagi na powyższe brak było podstaw do uwzględnienia wniosku i dlatego

Orzeczono jak w pkt I postanowienia.

Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczyni i świadka M. Ż. w części w jakiej zostało to omówione we wcześniejszych rozważaniach. W pozostałym zakresie Sąd uznał zeznania wskazanych osób jako wiarygodne.

Jeżeli chodzi o rzezania E. P. i B. P. (2) to Sąd uznał je za mało przydatne dla rozstrzygnięcia.

O kosztach postępowania w pkt II orzeczono na mocy art. 520 § 1 kpc.